

НАПРЯМ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Гусь Аліна Володимирівна
аспірант Інституту економіко-правових досліджень
Національної академії наук України

КРИТЕРІЙ ВИЗНАННЯ ОБ'ЄКТІВ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ

Сьогодні обіг нематеріальних активів українських підприємств регулює значна кількість нормативно-правових актів, що в свою чергу призводить до ряду таких проблем, як недосконалість методики оцінки та контролю нематеріальних активів, їх несефективного управління, ототожнення понять «об'єкт інтелектуальної власності» та «нематеріальний актив».

Метою даної статті є уніфікація критеріїв визнання об'єктів нематеріальними активами, згідно норм вітчизняного та міжнародного законодавства.

Умовно підходи до визначення нематеріальних активів можна класифікувати виходячи з положень фахового законодавства.

Так перша група включає до себе акти податкового законодавства, такі як:

Закон України від 28 грудня 2004 року «Про оподаткування прибутку підприємств» (втратив чинність) визначав нематеріальні активи як «об'єкти інтелектуальної, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані у порядку, встановленому відповідним законодавством, об'єктом права власності платника податку».

На зміну йому прийшов Податкового кодексу України [1] ст. 14.1.120, якого визначає нематеріальні активи як - право власності на результати інтелектуальної діяльності, в тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податків у встановленому законодавством порядку, у тому числі придбані в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами.

Іншу групу становлять акти, які регулюють бухгалтерський облік. З одного боку вони розглядають нематеріальні активи як немонетарний актив який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [2]), а з іншого як будь-який актив, який не має фізичної та / або матеріальної форми незалежно від вартості і використовується установою в процесі виконання основних функцій більше одного року (Інструкція з обліку необоротних активів бюджетних установ).

Трактування поняття «немонетарний актив» наведена у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи» [3] вказує, яке вказує, що немонетарні активи - це всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіскальних (або визначеній) сумі грошей. Аналогічне поняття дає і п. 4 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» [4].

Третя група включає до себе міжнародні нормативно-правові акти, що справедливо викликало розвитком міжнародного співробітництва, участю країни у сфері міжнародного поділу праці та виробничої кооперації й залученням іноземних інвестицій, та насамперед розпорядженням Кабінету міністрів України від 24 жовтня 2007 року № 911-р «Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні».

Так у міжнародному стандарті обліку та фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи», нематеріальний актив - це немонетарний актив, який не має фізичної субстанції і може бути ідентифікований.

На підставі наведених дефініцій можна виділити наступні критерії визначення об'єктів нематеріальними активами:

- це право (матеріальне) на використання об'єктів, в тому числі об'єктів права інтелектуальної власності, а не самі об'єкти [5, с. 14];
- формальна визначеність;
- немонетарність;
- це особливий вид капіталовкладень підприємства;
- відсутність матеріальної структури;
- наявність певного строку їх корисного використання, від 1 року і більше;
- можливість їх ідентифікації;
- наявність певних ціннісних якостей, у тому числі можливість використання їх за для виробництва товарів, виконання робіт, надання послуг;
- відсутність відходів;
- підвищений рівень небезпеки в прагненні отримати дохід від застосування подібних активів.

Таким чином, нематеріальні активи у складі майна суб'єктів господарювання можна визначити як - формально визначений немонетарний актив, який не має матеріальної форми та використовується підприємством за для виробництва товарів, виконання робіт, надання послуг протягом строку його корисного використання.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-17. – Ст. 112.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 року № 242 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 44. – С. 229.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10 жовтня 2010 року № 1202 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 86. – Ст. 3067.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07 липня 1999 року № 163 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 30. – С. 205.
5. А. Зайковский, В. Комаров. Идентификация нематериальных активов – базис их бухгалтерского учета // Интеллектуальная собственность. – 2008. – № 5. – С. 13 - 19.